

Rzeczywistość utopii we Wschodniej

Fundacja In Search Of... przedstawia projekt interdyscyplinarnego wydarzenia dedykowanego legendarnej galerii, działającej nieprzerwanie od 1984 roku i pod tym samym adresem przy ulicy Wschodniej 29. W samej Łodzi Wschodnia stanowi szczególną kontynuację historii zdarzeń, określających drogę łódzkiej i polskiej awangardy. To kultowe dla Łodzi miejsce tworzyło bądź współtworzyło wiele niepowtarzalnych projektów, ważnych nie tylko dla łódzkiego środowiska i polskiej historii sztuki, ale także dla twórców z całego świata. Istniejąca od 40 lat, jest kulturowym świadkiem postępujących od dziesięcioleci kolejnych zmian w swoim otoczeniu i barometrem nowych zjawisk w sztuce. Istotnym bohaterem jest też oprócz przestrzeni galerii – ulica Wschodnia, poddawana w ostatnich latach społecznej i kompleksowej rewitalizacji. Projekt przybliży historykom, artystom, studentom i mieszkańcom znaczenie miejsc autorskich dla lokalnej i polskiej kultury.

Elementami wydarzenia są:

Wystawa w Galerii Wschodniej - "Rzeczywistość utopii".

Przedstawia kalendarium ludzi, miejsc i wydarzeń ponad 100 lat łódzkiej sztuki awangardowej, alternatywnej. Przedstawia jej historię przede wszystkim w kontekście działań artystów. Na stronie galerii (www.wschodnia.art) można będzie pobrać aneks do istniejącej cyfrowej monografii Galerii Wschodniej z lat 2018-2023. Podstawową ideą monografii jest popularyzacja archiwum miejsca i historii autorskiej galerii. Każdy może nieodpłatnie skorzystać z obszernego materiału archiwum: fotografii, filmów, tekstów, dokumentów, umieszczonego na stronie internetowej. Wydawnictwo nawiązuje do minionych i współczesnych przykładów funkcjonowania środowiska artystycznego Łodzi.

"Miejsce Wschodniej"

Gazeta o historii ulicy, przemianach kulturowych, handlu i usługach w kontekście funkcjonowania galerii.

Wschodnia. Obszar wolności (1984-2024)

Galeria Wschodnia powstała 40 lat temu na fali samoorganizacji środowiska artystycznego lat 80. i do dziś nieprzerwanie działa w tym samym miejscu – zajęтым przez Trupę A i P pustostanie mieszkalnym w kamienicy przy ulicy Wschodniej 29. Znajdują się tam dwa duże i wysokie pomieszczenia funkcjonujące od dekad jako przestrzeń wystawiennicza; miejscem spotkań, rozmów i narad jest kuchnia. Jeden odrębny pokój od lat służy przygotowującym wystawy rezydentom z całego świata.

Kiedy w 2014 roku w Muzeum Sztuki na celebrującej 30-lecie Wschodniej wystawie pt. „Prolegomena do nauk ekonomicznych prowadzonych od kuchni...” kuratorzy, badacze, artystki i artyści próbowali zrozumieć, opisać, zwizualizować fenomen trwania galerii, w tle wyczuwało się niepokój o jej przyszłość. O to, że pewien etap w jej historii się kończy.

Alternatywna galeria w 2011 roku zaczęła nabierać instytucjonalnego zarysu za sprawą formalnego zaadaptowania lokalu przez Fundację In Search Of. W tym samym czasie ekipy remontowe zaangażowano w „Miasto kamienic”, uwiarygadniając zapowiedź szerszego programu

rewitalizacyjnego, który miał objąć całą ulicę Wschodnią. Zastanawiano się, czy praktyka działania galerii nie zderzy się ze sztywnymi procedurami biurokratycznymi? Czy przestój na czas remontu nie rozplącze siły środowiskowej sieci, która ją podtrzymuje?

Za sprawą splotów okoliczności Wschodnia w 2024 roku trwa w pierwotnym miejscu, realizując te same wartości, animując wciąż nowe i aktualne artystyczne zdarzenia, budując międzynarodowe i międzypokoleniowe środowisko. Zmienił się widok za oknem. Na Wschodniej posadzono drzewa, wyznaczono miejsca parkingowe, wyniesiono przejścia dla pieszych, aby uspokoić ruch i ożywić ulicę. Pojawiły się wyremontowane kamienice z odtworzonymi balkonami. Nie we wszystkich oknach palą się jednak światła. Społeczność Wschodniej zmienia i wymienia się. Mieszka tu coraz mniej osób pamiętających pionierskie lata Galerii. Audiosferę ulicy wypełniają dźwięki różnych języków – przede wszystkim w wyniku ruchu uchodźczego z zaatakowanej przez Federację Rosyjską Ukrainy.

Wschodnia 2024 jest ulicą kontrastów. W wyremontowanych witrynach pojawiły się estetycznie wyrefinowane lokale i sklepy oraz swojskie Żabki. Obok za zdewastowanymi roletami niszczyją dawne lokale szewców, krawcowych czy zegarmistrzów. Wschodnia jest inna – bardziej szorstka, ale i bardziej autentyczna niż pobliska kompleksowo przebudowana Włókiennicza. Galeria Wschodnia jest jej żywym, twórczym punktem. Zmieniające się otoczenie, pandemia, inflacja nie zatrzymały realizacji artystycznej idei – opozycyjnej wobec upolitycznienia środowiskowej samoorganizacji. Wciąż Galeria tworzy ulicę, jest jej fenomenem i oknem na świat – jednocześnie stanowiąc element wobec jej rytmu odrębny, autonomiczny i niepodporządkowany.

Błażej Filanowski

www.wschodnia.art

Zadanie „Wschodnia - Obszar wolności” jest realizowane dzięki finansowaniu z budżetu Miasta Łodzi.